

Chaddash in Chutz La'aretz Part 1: What is It and Should I Care?

Yoni Rabinovitch

1 ויקרא פרשת אמור פרק כג

(י) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: ...
(יד) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלקיכם חקת עולם לדורתכם בכל משבתיכם: ס
(טו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה

2 תלמוד בבלי מסכת מנחות דף סח עמוד א - עמוד ב

מתני'. משקרב העומר - הותר חדש מיד. הרחוקים מותרין מחצות היום ולהלן. משחרב בהמ"ק, התקין ר' יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור.
גמ'. רב ושמואל דאמרי תרוייהו: בזמן שבית המקדש קיים - עומר מתיר, בזמן שאין בית המקדש קיים - האיר מזרח מתיר; מאי טעמא? תרי קראי כתיבי, כתיב: בעד (יום) הביאכם, וכתיב: עד עצם היום הזה, הא כיצד? כאן בזמן שבית המקדש קיים, כאן בזמן שאין בית המקדש קיים. ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו: אפילו בזמן שבית המקדש קיים - האיר מזרח מתיר. והכתיב: עד הביאכם! למצוה... אמר רב נחמן בר יצחק: רבן יוחנן בן זכאי בשיטת רבי יהודה אמרה, דאמר: מן התורה אסור, שנאמר: עד עצם היום הזה, עד עיצומו של יום, וקסבר: עד ועד בכלל...

רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אכלי חדש באורתא דשיתסר נגהי שבסר, קסברי: חדש בחוצה לארץ דרבנן, ולספיקא לא חיישינן. ורבנן דבי רב אשי אכלו בצפרא דשבסר, קסברי: חדש בחוצה לארץ דאורייתא, ורבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר, וכי תקין ליום הנף, לספיקא לא תקין. אמר רבינא, אמרה לי אם: אבוך לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר נגהי תמניסר, דסבר לה כר' יהודה, וחייש לספיקא.

3 רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה ב

החדש כיצד כל אחד מחמשה מיני תבואה בלבד אסור לאכול מהחדש שלו קודם שיקרב העומר בט"ז בניסן שנאמר ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו, ובזמן שאין בית המקדש כל היום כולו אסור מן התורה, ובזמן הזה במקומות שעושין שני ימים טובים החדש אסור כל יום י"ז בניסן עד לערב מדברי סופרים.

4 משנה מסכת קידושין פרק א משנה ט

כל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ ושאינה תלויה בארץ נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ חוץ מן הערלה וכלאים וביעור אומר אף מן החדש.

5 משנה מסכת ערלה פרק ג משנה ט

ספק ערלה בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר ובחוצה לארץ יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט... החדש אסור מן התורה בכל מקום והערלה הלכה והכלאים מדברי סופרים.

6) תוספות מסכת קידושין דף לו עמוד ב ד"ה כל מצוה

ונראה דחדש נוהג בזמן הזה ולכך יש לזהר שאם אדם יודע בודאי שהשעורים נזרעו אחר זמן הקרבת העומר דהיינו אחר י"ו בניסן שלא יאכל מהם. ומספק אין לאסור כל השעורים כיון דרוב השעורים נזרעו קודם ט"ז בניסן ובירושלמי נמי משמע דחדש נוהג אף בשל עובדי כוכבים דפריך עלה דמתני' דקתני אף החדש אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה בשל עובדי כוכבים משמע דחדש דקתני במתניתין נוהג בשל עובדי כוכבים.

7) שו"ת הרא"ש כלל ב סימן א

אשר נסתפק מורי אם הלכה כרבי אליעזר דאמר חדש אסור מן התורה בחו"ל. בהא ליכא ספיקא דהלכה כסתם משנה דמסכת ערלה (פ"ג מ"ט) ורבי ישמעאל ורבי עקיבא סברי כוותיה. ורב אלפס פסק הלכה כרבי אליעזר וכן בספר המצות ובאבי העזרי. וכן פסקו בכל החבורים דחדש נוהג בשל כנעני... ור' יצחק כתב בתשובה, ובספר המצות הביא אותה: מה שאנו שותים שכר שעורים ואוכלים שבולת שועל, סמכינן ארובא שנזרעים קודם העומר... ועתה לפני הפסח נתתי את לבי יען שענוי שלהם היה בפרוס הפסח וגם עת הגריד היה ולא יכלו לחרוש ומיעוטא דמיעוטא נזרעו לפני הפסח ולא מלאני לבי לאסור אולי לא ישמעו לי. ואני משיב לשואלים דרשו מעובדי אדמה אם יאמרו שהרוב נזרע לפני העומר מותר ואם לאו אסור. וגם אני זכור מנעורי כבר פעמים ושלש שענוי שלהם היה בפרוס הפסח שרבותי נהגו איסור אבל לא הורו הלכה למעשה לאיסור, ואהא סמיכנא ואיני מורה איסור ומוטב שיהיו שוגגים והחרד יפרוש.

8) שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפט

אסור לאכול חדש אף בזמן הזה, בין לחם בין קלי בין כרמל, עד תחלת ליל י"ח בניסן; ובארץ ישראל, עד תחלת ליל י"ז בניסן.

9) שולחן ערוך יורה דעה הלכות חדש סימן רצג סעיף ג

תבואה שלא השרישה קודם לט"ז בניסן, אסורה עד שיבא העומר הבא. **הגה:** ומ"מ כל סתם תבואה שרי לאחר הפסח, מכח ספק ספיקא, ספק היא משנה שעברה. ואם תמצא לומר משנה זו, מ"מ דלמא נשרשה קודם העומר (טור בשם הרא"ש). ובמיני תבואה שזורעים ודאי לאחר פסח, כגון במקצת מדינות שזורעין שבולת שועל ושעורים לאחר פסח, אז יש לו להחמיר אחר הקציר. ... אין להורות לאחרים במקום שרוב שתייתן ואכילתן ממינים אלו, כי מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. [**רבי עקיבא איגר שם:** כח ספק ספיקא. בת' מוצל מאש (סי' נ') תמה הא שם אונס חד הוא דמה לי משנה שעברה ומה לי משנה זו קודם העומר?]

10) הררי קדם חלק ב סימן קד (הרב מיכל שורקין)

ואשר מעתה מתישבא היטב קושית הגרע"א, דהא לש"נ חלוק ביסודו ההיתר בתבואה שהביאה שליש קודם העומר מתבואה שלא הביאה שליש אלא שנשרשה בלבד, דתבואה שהביאה שליש כבר חל בה איסור חדש והתירה הוא משום שהעומר התיר את האיסור חדש שבה, ומשא"כ תבואה שלא הביאה שליש יסוד התירה הוא כי היא מופקעת מאיסור חדש לגמרי, ומלכתחלה לא חייל בה איסורא דחדש, לא מצד שנה שעברה ולא משום שנה זו, וא"כ שתי שמות של היתר נפרדים הם, ושפיר כתב הרמ"א דהוי ס"ס ספק משנה שעברה, ספק נשרשה קודם העומר דשתי שמות חלוקים של היתר הם, והוי ס"ס משני שמות, ומבואר היטב דברי הרמ"א.